

// Філософська думка. – 1993. – № 6. – С. 28–35.

4. Масуда Й. Комп'ютопія / Й. Масуда // Філософська думка. – 1993. – № 6. – С. 36–50.

5. Прошин Д.В. WWW.UTOPIA.COM: Интернет как новый горизонт утопизма / Д.В. Прошин // Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Mtspa/2010_16/Proshin.pdf

6. Споране Б. Проблемы информационного общества / Б. Споране // Режим доступу: http://gpntb.ru/win/ntb/ntb2002/10/f10_07.htm

7. Тоффлер Э. Третья волна / Элвин Тоффлер. – М.: АСТ, 1999. – 784 с.

8. Тузовский И.Д. Светлое завтра? Антиутопия футурологии и футурология антиутопий / Иван Дмитриевич Тузовский. – Челябинск: Челябинская гос. акад. культ. и искусств, 2009. – 312 с.

9. Франкел Б. Постіндустріальні утопісти / Борис Франкел; [пер. з англ. О.А. Юдін]. – К.: Ніка-Центр, 2005. – 304 с.

10. Якубіна В.Л. Нові прояви феномену масовості та явищ, пов'язаних з ним, у суспільствах-мережах за доби "інформаційного капіталізму" / В.Л. Якубіна. – Режим доступу: http://novyn.kpi.ua/2007-2-1/10_Yakubina.pdf

References

1. Kastel's M. Galaktika Internet: Razmyshleniya ob internete, biznese i obshchestve / Manujel' Kastel's; [per. s angl. A.Matveeva]. – Ekaterinburg: U-Faktorija (pri uchastii izd-va Gumanitarnogo universiteta), 2004. – 328 s. – (Serija "Akademicheskij bestseller").

2. Kostina A.V. Tendencii razvitiya kul'tury informacionnogo obshchestva: analiz sovremennyh informacionnyh i postindustrial'nyh koncepcij / A.V. Kostina. – Rezhym dostupu: http://www.zpu-journal.ru/e-zpu/2009/4/Kostina_Information_Society/

3. Ljah V.V. poshukah al'ternatyvnogo majbutn'ogo / V.L.jah // Filososf's'ka dumka. – 1993. – № 6. – S. 28–35.

4. Masuda J. Komp'jutopija / J. Masuda // Filososf's'ka dumka. – 1993. – № 6. – S. 36–50.

5. Proshin D.V. WWW.UTOPIA.COM: Internet kak novyj gorizont utopizma / D.V. Proshin // Rezhym dostupu: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Mtspa/2010_16/Proshin.pdf

6. Sporane B. Problemy informacionnogo obshchestva / B. Sporane. – Rezhym dostupu: http://gpntb.ru/win/ntb/ntb2002/10/f10_07.htm

7. Toffler Je. Tret'ja volna / Jelvin Toffler. – M.: AST, 1999. – 784 s.

8. Tuzovskij I.D. Svetloe zavtra? Antiutopija futurologii i futurologija antiutopij / Ivan Dmitrievich Tuzovskij. – Cheljabinsk: Cheljabinskaja gos. akad. kul't. i iskusstv, 2009. – 312 s.

9. Frankel B. Postindustrial'ni utopisty / Borys Frankel; [per. z angl. O.A. Judin]. – K.: Nika-Centr, 2005. – 304 s.

10. Jakubina V.L. Novi proyavy fenomeny masovosti ta javyshh, pov'jazanyh z nym, u suspii'stvah-merezhah za doby "informacijnogo kapitalizmu" / V.L. Jakubina. – Rezhym dostupu: http://novyn.kpi.ua/2007-2-1/10_Yakubina.pdf

Okorokova V. V., Ph.D., assistant professor of world history, South Ukrainian national pedagogical University behalf of K.D. Ushinsky (Ukraine, Odessa), gileya.org.ua@gmail.com

Individualistic principles of the information society and their expression in the utopias of the future

The article covers a problem personalization in the information society through the prism of utopian thinking. The scientific novelty of this work is that utopia here acted not just as a socio-political thought, and as an example of social Outlook in the period of formation of information society, as an alternative model of social system with the developed information space. Among the famous utopian works as a source to be used "Komputopia" Y. Masuda and utopian ideas E. Toffler. By using methods of analysis and synthesis, the author reveals the logical chain of the problem of individualism in the information society, its content in propagandized utopian projects; inductive and deductive methods of research have provided the opportunity to determine the specifics of utopian thinking in terms of development of information society. As a result the surface of the issues was raised network of individualism as a new model of social interaction in the society, where the main products are information and knowledge. The author pays attention to the place of the individual in the process of approval of information values, "the information of consciousness", which indicates the level of impact in almost all spheres of human life within the information space.

Keywords: information society, utopia, individuality, information, personalization, personality, networked society, futuristic society.

Okorokova V. V., kandidat filosofskih nauk, docent kafedry vseмирной истории, ПНПУ им. К. Д. Ушинского (Украина, Одесса), gileya.org.ua@gmail.com

Индивидуалистические основы информационного общества и их выражение в утопиях будущего

Рассмотрено проблему демасификации в информационном обществе через призму утопической мысли. Научную новизну данной работы составляет то, что утопия здесь выступает не просто как общественно-политическая мысль, а как образец общественного мировоззрения в период становления информационного общества, как альтернативная модель социальной системы с развитым информационным пространством. Среди известных утопических произведений в качестве источника были использованы "Комп'ютопія" Й. Масуды и утопические идеи Е. Тоффлера.

Ключевые слова: информационное общество, утопия, индивидуализм, информатизация, персонализация, личность, сетевое общество, футуристическое общество.

* * *

УДК 338.43.02(477)“199/201”

Пекарчук В. М.

кандидат історичних наук, доцент, заступник начальника кафедри теорії та історії держави і права, Луганський державний університет внутрішніх справ ім. Е. О. Дідоренка (Україна, Луганськ), vladimirprkrk@rambler.ru

ЕВОЛЮЦІЯ ОСНОВНИХ НАПРЯМКІВ МІЖКУЛЬТУРНОЇ ДВОСТОРОННЬОЇ СПІВПРАЦІ ЯК ЧИННИКА ВІДРОДЖЕННЯ І РОЗВИТКУ КУЛЬТУРИ ЕТНОМЕНШИН: ТЕНДЕНЦІЇ 1990–2000–РОКІВ

На основі архівних, статистичних матеріалів, аналітичних напрацювань попередників розглянуто роль міждержавних культурних зв'язків у відродженні і розвитку культури етноменшин і на цій основі активізації етнічної ідентифікації, забезпечення гармонізації міжетнічних стосунків. Наукова література яка включає проблему культурної спадщини українського народу лише почасти розглядає проблему зовнішньополітичних і внутрішньополітичних чинників відродження та розвитку культури етноменшин.

Розкрито особливості справи повернення культурних цінностей, культурних обмінів, розвитку транскордонної співпраці. Досліджувані проблеми аналізувалися під кутом зору їх сприятливо дослідженню політичного прозуміння і налагодження плідних контактів у сферах життєдіяльності етносів.

Ключові слова: етнічні меншини, держава, культурні зв'язки, відродження, договір, зовнішня політика, культура, добросусідство.

В 1990–2000-і роки розширювалися напрямки міжкультурного двостороннього співробітництва. Починаючи з 1991 р., спостерігалось підвищення активності в сфері організації різноманітних фестивалів в Україні, кількість яких зростає від одного в 1991 р. до восьми у 1999 р. [9, с. 10]. Ставали традиційними щорічні фестивалі польської культури в Житомирі, Києві, Львові, фестивалі польського фольклору, діяло більше сотні аматорських художніх колективів, ансамблів, хорових капел. Великою популярністю користувався польський фольклорний ансамбль "Яскулки" при київському товаристві "Згода" та колектив "Поліські соколи" при "Спілці поляків Житомирщини", а також інші аматорські колективи [12, с. 99]. Серед проведених фестивалейних заходів можна виокремити такі групи: фольклорні, пов'язані із святкуванням Днів визначних особистостей, дитячі та молодіжні, музичні, церковні, народних колективів, старовинної й камерної музики та фестивалі національних культур. Починаючи з 1990-х років спостерігається підвищення активності в сфері організації різноманітних фестивалів в Україні, кількість яких зростає від одного 1991 р. до десяти на початку XXI ст.

Між Україною і Польщею зберігалася традиційність у проведенні Днів культури, гастролей, виставок та фестивалів. Найбільш активну участь у гастрольній діяльності брали колективи із західних областей України та столиці. Центрами, які постійно приймали польські колективи, стали Львів та Київ. Виставкова діяльність мала найбільш сталий характер, порівняно з іншими видами культурної співпраці України та Польщі. Проведення книжкових та фотовиставок, документальне відображення окремих фактів історії сусіднього народу стало однією з пріоритетних ланок співпраці у з'ясуванні спорідненості двох культур і знайденні спільних шляхів у вирішенні проблемних питань. Серед основних напрямів пошуків взаємин були: розбудова інфраструктури інформаційної мережі України та Польщі щодо відомостей про культуру сусіднього народу, удосконалення механізмів здійснення культурної співпраці, з особливою увагою до гастрольної та театральної діяльності, розширення території та кількісного складу учасників культурного діалогу України та Польщі. Ставали традиційними пісенні фестивалі. Гурт "Поліські соколи" з Житомира, який удостоєний звання народного хору України, протягом 1992–1997 рр. дав 500 концертів в Україні та Польщі. Польський народний театр зі Львова виїздив з гастролями до осередків в Україні, а також до Польщі, Білорусі, Литви, Німеччини, Великобританії [3, с. 25].

Проводилися спільні міжнародні фестивалі. У 2004 р. театральні колективи з Росії, Польщі, Молдови разом із українськими провели в Одесі I Міжнародний фестиваль "Інтертеатр". Водночас на сценах київських театрів проходили прем'єри п'єс польських авторів. Активною була гастрольна діяльність театральних колективів обох країн. До перспективних форм контактів належало документальне кіно та стрічки на спільну історичну тематику. Значне місце в українсько-польській співпраці в галузі кінематографу та театрального мистецтва займало проведення різноманітних театральних та кінофестивалів. У фестивалі грецької культури 2003 р. брали участь 130 греків з Греції, США, Кіпру, Німеччини. Серед них: заступник Міністра закордонних справ Греції Я. Магріотіс, президент Все світської Ради греків зарубіжжя А. Афенс, голова Міжпартійного Комітету з питань греків діаспори парламенту Греції Г. Ніотіс, голова "Товариства друзів греків зарубіжжя" А. Дудос, посол Греції в Україні, Генеральний консул Греції в Маріуполі, консул Греції в Одесі, представники місцевих органів державної влади, засобів масової інформації.

Рік Польщі в Україні (2004 р.) відкрився Фестивалем польського мистецтва в Україні в приміщенні Національного театру опери і балету ім. Т.Г. Шевченка. На відкритті були присутні президенти України та Республіки Польща. В рамках Фестивалю польського мистецтва відбулося понад 30 культурно-мистецьких акцій, серед яких: виставка польських живописців Доба романтизму (виставкова зала Національної спілки художників України, березень–квітень), виставка графіки Бруно Шульца (Київ), фортепіанний концерт та майстер–класи польського композитора та виконавця З.Краузе в рамках Фестивалю "Два дні і дві ночі" (квітень, м. Одеса) відкриття пам'ятника видатному

польському поету Адаму Міцкевичу в Одесі (вересень), V Фестиваль польської культури в Україні (вересень–жовтень, Київ, Луцьк, Одеса, Харків, Донецьк, Львів, Хмельницький).

Відкриття Року України в Польщі відбулося у 2005 р. Великому Театрі Національної Опери у Варшаві концертом української симфонічної музики. Програма культурних заходів містила понад 50 заходів: концерти, театральні вистави, кінопокази, фестивалі та тощо.

Однією з найбільш дієвих та перспективних форм добросусідських відносин були гастролі професійних та самодіяльних творчих колективів обох країн. Так, на гастролях у Польщі в 2001 р. побувала заслужена капела бандуристів "Кобзар" із Тернопільської області, народний артист України, професор Київської консерваторії Б. Которович, самодіяльний хор "Надбужжя" Сокальського району Львівської області, ансамбль бандуристів Самбірської дитячої музичної школи "Писанка" та фольклорний ансамбль "Колосочки" [10].

В Україні з року в рік зростала кількість та якість культурно–просвітницьких заходів, які проводилися національно–культурними товариствами. Аматорські колективи меншин Житомирської області брали участь у щорічному огляді художньої самодіяльності районів і міст. В 2003 р. у Бердичеві відбулися IV Дні польської культури, в яких взяли участь колективи художньої самодіяльності Білорусі, Молдови і Республіки Польща. 10 тис. учасників та глядачів зібралися на свято. У смт. Довбиш Барановського району відбувся фестиваль "Маріїні пісні", в якому брали участь колективи духовного співу з Хмельницької, Вінницької та Київської областей [11, с. 107].

Угорці Виноградівського району Закарпаття брали участь у проведенні Днів сіл, селищ, Днів міста Виноградів, районних, обласних концертах і фестивалях, творчих звітах, представляли Україну на міжнародних заходах.

В Україні практично регулярно проводились освітньо–виховні та інформаційно–просвітницькі заходи до ювілейних дат. Вони проходили на базі закладів освіти, науки, культури, бібліотек, музеїв. Співорганізаторами їх виступали Міністерство культури і туризму України, громадські організації. В 2009 р. у рамках відзначення 200–річчя від дня народження Юліуша Словацького проводились: українсько–польські літературно–мистецькі зустрічі "Діалог двох культур", наукова конференція "Словацький знаний і незнаний", наукова конференція літераторів, конференція наукових співробітників музеїв України та Республіки Польща, презентація творів і книг польських та українських письменників, українсько–польський художній пленер, міжнародний фотопленер, урочисте богослужіння, свято вулиці Словацького, концерт "День народження Юліуша", покладання квітів та могилу матері поета Саломеї Словацької та до пам'ятника Тарасу Шевченку, урочисте відкриття та освячення пам'ятної таблички на колишньому костелі Кременецького ліцею, Міжнародний фотопленер, організований Національним Музеєм Землі Перемишлянської у Перемишлі [5, арк. 5].

У 2009 р. в Україні вперше на загальнонаціональному рівні відбулося святкування Днів Європейської Спадщини. В її межах в Україні, окрім традиційних заходів – відкриття для відвідування пам'ятників та будівель, які були закриті, екскурсій, виставок, концертів та інших акцій – у Закарпатті пройшов комплексний Міжнародний культурно-мистецький та навчальний проект “Україна – країна замків та фортець”. Дні Європейської Спадщини стали спільною акцією Ради Європи та Європейської Комісії, покликаною привернути увагу до культурної спадщини та її ролі у розвитку сучасного суспільства. В межах цього проекту відкривалися для відвідувачів історичні монументи та будівлі, зазвичай закриті для публіки. Культурно-мистецькі акції демонстрували місцеві традиції та промисли, архітектуру і витвори мистецтва, але головна мета – знайти шлях до єдності та гармонії через різноманіття мови та культури. Цілі Днів: підвищувати поінформованість мешканців європейських країн щодо багатства і культурного розмаїття Європи; створити атмосферу поцінування різнобарвної мозаїки європейських культур; протидіяти расизму та ксенофобії та підтримувати толерантність; інформувати суспільство та уряд про необхідність захисту культурної спадщини перед новими загрозами; заохочувати Європу протистояти соціальним, політичним та економічним викликам [6, арк. 7].

Дні національних культур в Україні проводились відповідно постанов Кабінету Міністрів України. У постанові “Про проведення Днів кримськотатарської культури у м. Києві” (1993 р.) зазначалося: “Дні проводяться з метою відродження і збереження культури і мистецтва кримських татар, показу народам України фольклору, традицій і зразків прикладного мистецтва і етнографії кримськотатарського народу” [7, арк. 47]. 1994 р. в Україні відзначалися Дні єврейської культури, присвячені 135-річчю від дня народження Шолом-Алейхема. Мінкультури підтримало ініціативу Єврейської ради України [8, арк. 67]. Демократична спілка угорців України спільно з Національним університетом “Києво-Могилянська академія” провела ряд культурних заходів у рамках “Угорських днів в Україні – 2008”. Стартувала ця естафета у Львові, де відбулася зустріч з угорською діаспорою міста і концерт українських музикантів угорського походження. Офіційне відкриття Днів у Києві відбулося в національному університеті “Києво-Могилянська академія”. Президент Угорської Республіки Л. Шойом поклав вінки до пам'ятника проходженню угорських племен біля Києва, що неподалік від Аскольдової могили у столиці [4]. Україною у цій царині розроблено державну програму “Повернуті імена”, розпочато видання бюлетеня “Повернення культурного надбання України: проблеми, завдання, перспективи”, проведено ряд науково-практичних конференцій, “круглих столів”, видано чимало друкованих публікацій. З боку польської сторони передано Україні архів товариства “Просвіта”. Водночас мала місце тривалість та повільність процесу реституції. Для вирішення відповідних питань видається доцільним полегшити доступ до фондів і колекцій, інформації про них за рахунок сучасних інформаційних технологій.

На основі міжнародних домовленостей Україна протягом 1990–х років організувала в зарубіжних країнах культурно-мистецькі фестивалі, образотворчі виставки, гастролі професійних колективів представників різних етносів країни. На відродження багатонаціональної традиції та культури були направлені ініціативи польського етнографа З. Ковальського. Ними були започатковані “Буковинські зустрічі”. Під час цього заходу всі етнічні групи Буковини мали можливість зустрітися на фольклорному фестивалі, презентувати свої звичаї, пісні й танці. Зустрічалися люди, які розмовляли різними мовами, проте мали багато спільних культурних елементів. У 2009 р. в Ястров'ю неподалік Піли (Польща) вже вкотре відбувся XX Міжнародний фольклорний фестиваль “Буковинські зустрічі”, названий “визначним фестивалем в Європі”, на якому представлені всі етнічні спільноти Буковини. Цей фестиваль набув європейського значення через те, що друга його частина відбулася в південній Буковині (Румунія), потім у буковинських Секлерів (Угорщина), наступний етап проходив у Словаччині і закінчився в Чернівцях [1, с. 25]. Важливу і яскраву сторінку в українсько-польське порозуміння впивала широкомасштабна програма року Польщі в Україні, яким був 2004 р. Його візитівкою стала активна участь польського президента А. Квасневського в урегулюванні політичної кризи в Україні, викликаній спробою сфальсифікувати президентські вибори. Право українського народу на вільний вибір підтримали також видатний польський політик Л. Валенса, чимало депутатів сейму, пересічних поляків. Важливе значення для задоволення культурних потреб поляків в Україні мали заходи по інтеграції України в європейські та трансатлантичні структури.

Німецькі національно-культурні товариства Закарпаття одержували допомогу на проведення щорічних свят народного мистецтва, організацію виставок, проведення ювілеїв відомих діячів культури, участь у фестивалях німців в Угорщині.

Усі меншини, що проживали у Чернівецькій області, відчували до себе увагу з боку своєї історичної вітчизни. Польща надавала допомогу в поповненні бібліотечного фонду підручниками і художньою літературою. За допомогою історичною батьківщини румунською меншиною проводилися національні свята, видавався дитячий журнал “Фагурел”, науковий журнал “Голос Буковини”, книги науковців, поетів-румунів.

При проведенні Днів культури Польщі в Україні проводилася низка різножанрових заходів. Зокрема, в 1995 р. представництво кіноклубів ADF (Варшава) в кінотеатрі “Україна” провела фотовиставку “Обличчя кіно”. Відбувалося виконання авторських пісень на сцені театру “Золоті ворота”. У малому залі кінотеатру “Київська Русь” виступав І. Цембжинський. Молоді таланти з Польщі взяли участь у Міжнародному конкурсі юних піаністів імені В. Горовіца (Київ), пісенному конкурсі “Соловейко доли”, Міжнародному фестивалі творчості дітей та молоді “Колиска миру” (Чернівці). Крім того, проходив третій фестиваль “Дні молоді Кракова у Львові”, організований Львівським центром творчості дітей та юнацтва Галичини та Краківським центром молоді ім. д-ра Йордана. У світі

взяли участь три дитячі колективи: вокальний ансамбль “Малі слов’янки” Борислави–Марії Франсус, ансамбль “Ямаєс” Яцека Павського, Краківський дитячий хор під керівництвом Мар’яна Кожонека. Музичний фестиваль, присвячений 185-річчю з дня народження композитора Ф.Шопена, відбувся у Запоріжжі. В рамках фестивалю відбувалась теоретична конференція “Творчість Фредеріка Шопена та мистецтво епохи романтизму”; конкурс на краще виконання фортепіанних творів Ф.Шопена; концерт–зустріч з президентом Всеукраїнської асоціації піаністів–викладачів, доцентом Харківського інституту мистецтв І.Казимировою. Втретє проводився обласний польський фестиваль “Теньга Полісся–95”. В залі Спілки композиторів України проходив концерт камерного Регамей–ансамблю з Польщі. У костюмі Святого Олександра виступив польський органіст Марек Топоровські. Польські митці А.Романтовський, К.Колбергер виступали у Львівському театрі “Воскресіння” з виставою А.Осацької “Апетит на черешні”. Польський художник–авангардист Е.Красінський демонстрував виставку у Луцькому обласному краєзнавчому музеї. Е.Новосельський – теоретик мистецтв, професор Краківської художньої академії – представив 44 роботи (Київ). Вихованці Будинку молоді у Кракові виставляли твори комп’ютерної графіки. У відкритті в с.Тимошівці Кам’янського району Черкаської обл. музейної кімнати видатного польського композитора і піаніста Кароля Шимановського, взяли участь племінниця К.Домбровська, бібліограф Т.Хельман, доктор історії музикології Варшавського університету Е.Хельман, професор Музичної академії з Катовіце Л.Сікорська–Войтеха. У Першому Міжнародному студентському фестивалі “Пролог” одним з лауреатів у конкурсі документальних анімаційних та відеофільмів стала стрічка “Можливо, це те, про що я молю Бога” (Ф.Пен, Польська Національна школа кіно, телебачення і театру) [2, арк. 30–33].

В 1995 р. у ході місячника “Дні угорської культури Закарпаття–95” проводилися: вечір камерної музики “Старовинна та нова угорська музика”; виступи популярного інструментального дуету з Будапешта у складі А.Боніславського, Т.Рудницької та театру “Незалежна сцена”; IV Міжнародний етномузикологічний симпозіум; Фестиваль камерної музики закарпатських виконавців. Юні таланти з Угорщини були серед учасників I Міжнародного дитячого музичного фестивалю “У галицькому колі” (Львів). В 1995 р. в Луцьку пройшов другий Міжнародний фестиваль “Поліське літо з фольклором”, що стало святом народного танцювального мистецтва [2, арк. 20–21].

У літературно–мистецькому Шевченківському святі “В сім’ї вольній, новій”, що проходило в Угорщині, взяли участь письменники, художники, артисти Угорщини. Художники Угорщини взяли участь у виставці графічних робіт “Погляд зі Сходу – погляд із Заходу”. У Трускавці відбулась демонстрація майстерності у скульптурі. У Львівському музеї історії релігії пройшов науково–практичний семінар директорів музеїв України. В його роботі взяли участь фахівці з проблем сакрального мистецтва Угорщини, зокрема Ласо Пушкаш. Посольство Угорщини в Україні спільно з Спілкою кінематографістів України провели

Дні угорського кіно, приурочені річниці революції 1848 р. У Львівському кінотеатрі “Київ” пройшов “Фестиваль сучасного кіно Угорщини”, організований львівським кіноклубом “Кур’єр Х музи”. Демонструвались фільми Пала Ердеша “Світлочутлива історія”, Яноша Жамбойя “Історія Єви Ковач”, Шандора Шари “Стражі”, Антраша Мелеша “Нічя земля”, Яноша Саса “Войцех”. Оркестр Закарпатського обласного музично–драматичного театру взяв участь у барвистому фестивалі мистецтв країн Середньої та Східної Європи у м.Бекешчаба. Тернопільський дитячий хоровий колектив “Зорника”, лауреат Всеукраїнського конкурсу ім. М.Леонтовича взяв участь у Європейському молодіжному музичному фестивалі у Будапешті. Берегівський дитячий театр “До–мі–соль–ка” виступав у Будапешті. Ужгородський художник, член Закарпатської обласної спілки художників України Й.Черній (вчетверте) виставляв експозицію з 70 картин в Будапешті. Роботи автора представлялись в одній з найпрестижніших галерей Будапешта – імені Чонтварі, поряд з полотнами провідних угорських художників. На V Міжнародному фестивалі візуальних мистецтв у Дері (Угорщина) представлялась документальна стрічка (відеофільм) І.Кравчишина “Покинута кав’ярня” [2, арк. 23–30].

Національними товариствами греків України організовувалися святкування Днів незалежності Греції (25 березня) і Дні “Охі” (28 жовтня), фестивалі грецької культури. Проводилися святкові заходи з приводу 200-річчя грецького с.Бугас, фестиваль виконавців грецької пісні пам’яті Т.Каци, концерти для делегацій Греції та США, які брали участь у церемонії початку будівництва в Маріуполі за програмою Всесвітньої Ради греків зарубіжжя лікувально–діагностичного центру. Грецький ансамбль пісні і танцю “Сартанские самоцветы” з успіхом виступав на Днях грецької культури в Харкові.

Культурне співробітництво між Україною та Польщею було одним з факторів розвитку стратегічного партнерства. Важливим чинником такого партнерства стало проведення днів української культури в Польщі та польської в Україні, що з часом перетворилися на великий українсько–польський культурний проект. У приморських містах Польщі – Гданську, Гдині та Сопоті – з 5 по 14 вересня 2000 р. проходили Дні України, що вже стали традиційними. Польські глядачі мали змогу ознайомитися з виставками “Сучасний живопис України” і “Традиційне українське народне мистецтво”, подивитися виступи ансамблю “Гайдамаки”, послухати солістів Одеського театру опери та балету Р.Зінкевича і Т.Шевченко у виставі Гданської опери “Травіата”. Організатори провели кілька конференцій і дружніх зустрічей, які викликали зацікавленість з обох сторін [11]. Найтривалішими за часом проведення заходами українсько–польської культурної співпраці був Рік України у Польщі та Рік Польщі в Україні, у рамках яких протягом року відбувалися різноманітні культурно–мистецькі події: концерти, театральні вистави, художні та музейні виставки, кіно покази, фольклорні фестивалі тощо. Істотним елементом цих культурних заходів була підтримка української діаспори та громадян України, які постійно проживають у Польщі, а також заходи,

спрямовані на закріплення позитивного іміджу України в Польщі. Важливою складовою стратегічного партнерства двох сусідніх країн стало традиційне проведення Днів української культури в Польщі та польської – в Україні. На ґрунті культурного порозуміння формувалися відносини в різних сферах діяльності двох народів, що свідчило про необхідність їх подальшого проведення. У межах Днів культури проходили конференції, виставки, концерти, різні зустрічі тощо [13, с. 10].

В 1996 р. в Миколаєві були проведені “Дні культури німців Причорномор’я”, як визнання великої роботи серед місцевої німецької спільноти. У них взяли участь митці з Одеси, Херсона, Криму. Розпочалися заходи із заслуховування доповіді референта Німецького культурного Центру “Гете-інститут-Київ” д-ра Фредеріка Фрювірта. Співачка з Швейцарії У.Феррі та піаніст А. Лїн дали концерт, виконали пісні німецькою та українською мовами, прозвучали твори німецьких і українських композиторів. Програму збагатив грою на фортепіано брат відомої миколаївської підпільниці М. Дукарт – Я. Дукарт. Вагомим доповненням стали виступи гостей. У ці дні виступали дитячий танцювальний колектив “Щасливе дитинство”, ансамбль “Аве, Марія”, херсонський “Дейч-клуб”, прозвучав чудовий німецький вокал у виконанні представників Сімферополя [14].

Отже, протягом досліджуваних років змінювалося міжкультурне двостороннє співробітництво. Велике значення у цьому процесі відігравали культурно-мистецькі фестивалі, роки (дні) культур, міждержавні програми, спільна виставкова діяльність. Перспективними залишалися форми співробітництва у галузі кінематографа, театрального мистецтва.

Список використаних джерел

1. Антошкіна Л. Особливості буковинського пограниччя: історія культурного полілогу: монографія / Л. Антошкіна, О. Гадинко, Г.Красовська, П.Сегеда, О.Сухомлинов; Бердян. ун-т менедж. і бізнесу, Бердян. культ.-освіт. т-во “Відродження”. – Донецьк: Ноулідж, Донец. від-ня, 2010. – 237 с.
2. Аналітичні довідки про культурне співробітництво з іншими країнами за 1995 р. // ЦДАВО Укр. – Ф. 5116. – Оп. 19. – Спр. 3332. – 47 арк.
3. Гажаман В. Задоволення етнокультурних потреб поляків в сучасній Україні / В.Гажаман // Польська культура в житті України. Історія. Сьогодення: матеріали II Міжнар. наук. конф., Київ, 6–9 листопада 1997 р. – К.: Голов. спец. ред. літ. мовами нац. меншин України, 2000. – С. 24–26.
4. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mincult.kmu.gov.ua>
5. Листування № 14 (2072–2158) // ПА МКТУ. – Ф. – Спр. 35. (2009).
6. Листування № 10 (1616–1701) // ПА МКТУ. – Ф. – Спр. 3. (2009).
7. Листування з міністерствами, відомствами, Урядом АР Крим, обласними держадміністраціями, зарубіжними, міжнародними та іншими організаціями з питань діяльності національно-культурних товариств, фондів, об’єднань. 5 травня – 29 червня 1993 р. // ЦДАВО Укр. – Ф.2. – Оп. 15. – Спр. 3628. – 276 арк.
8. Листування з міністерствами відомствами, Урядом АР Крим, обласними держадміністраціями, зарубіжними, міжнародними та іншими організаціями з питань діяльності національно-культурних товариств, фондів, об’єднань. 5 травня – 29 червня 1993 р. // ЦДАВО Укр. – Ф. 2. – Оп. 15. – Спр. 3629.
9. Лишко В. В. Українсько-польські зв’язки в галузі культури 1991–1999 рр. [Текст]: дис. ... канд. іст. наук: 07.00.01 / Лишко Вікторія Володимирівна; Національний педагогічний ун-т ім. М.П. Драгоманова. – К., 2002. – 224 арк.

10. Майна Н. Україна і Польща: від сентиментів до прагматизму [Електронний ресурс] / Н. Майна, О. Палій // Главред. – 2010. – 6 серпня. – Режим доступу: <http://ua.glavred.info/print/articles/17048.prn>

11. Міжнародні відносини і національні меншини України: стан, перспективи [Текст]. – К.: Голов. спец. ред. літ. мовами нац. меншин України, 2004. – 384 с.

12. Стрільчук Л.В., Стрільчук В.В. Інституційні складові українсько-польських гуманітарних взаємин і співробітництва: монографія / Л.В. Стрільчук, В.В. Стрільчук. – Луцьк: Волинські старожитності, 2013. – 258 с.

13. Тоценко Ж.М. Співпраця в галузі культури як складова українсько-польських гуманітарних відносин: автореф. дис. ... канд. істор. наук: спец. 26.00.01 – теорія й історія культури / Ж.М. Тоценко. – К., 2012. – 16 с.

14. Шкварець В. Німці Південного регіону сучасної української держави //

References

1. Antoshkina L. Osoblyvosti bukovyns'kogo pogranychchja: istorija kul'turnogo polilogu: monografija / L. Antoshkina, O. Gadyenko, G. Krasovs'ka, P. Segeda, O. Suhomlynov; Berdjan. un-t menedzh. i biznesu, Berdjan. kul't.-osvit. t-vo “Vidrodzhennja”. – Donec'k: Noulidzh, Donec. vid-nja, 2010. – 237 s.
2. Analitichni dovidky pro kul'turne spivrobitnyctvo z inshymy kraïnamy za 1995 r. // CDAVO Ukr. – F. 5116. – Op. 19. – Spr. 3332. – 47 ark.
3. Gazhaman V. Zadovolennja etnokul'turnyh potreb poljakiv v suchasnij Ukraïni / V. Gazhaman // Pol's'ka kul'tura v zhytti Ukraïny. Istorija. S'ogodennja: Materialy II Mizhnar. nauk. konf., Kyïv, 6–9 lystopada 1997 r. – K.: Golov. spec. red. lit. movamy nac. menshyn Ukraïny, 2000. – S. 24–26.
4. [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://mincult.kmu.gov.ua>
5. Lystuvannja № 14 (2072–2158) // PA MKTU. – F. – Spr. 35. (2009).
6. Lystuvannja № 10 (1616–1701) // PA MKTU. – F. – Spr. 3. (2009).
7. Lystuvannja z ministerstvamy, vidomstvamy, Urjadom AR Krym, oblasnymy derzhadministracijamy, zarubizhnyymy, mizhnarodnymy ta inshymy organizacijamy z pytan' dijalnosti nacional'no-kul'turnyh tovarystv, fondiv, ob'jednan'. 5 travnja – 29 chervnja 1993 r. // CDAVO Ukr. – F. 2. – Op. 15. – Spr. 3628. – 276 ark.
8. Lystuvannja z ministerstvamy vidomstvamy, Urjadom AR Krym, oblasnymy derzhadministracijamy, zarubizhnyymy, mizhnarodnymy ta inshymy organizacijamy z pytan' dijalnosti nacional'no-kul'turnyh tovarystv, fondiv, ob'jednan'. 5 travnja – 29 chervnja 1993 r. // CDAVO Ukr. – F. 2. – Op. 15. – Spr. 3629.
9. Lyshko V. V. Ukraïns'ko-pol's'ki zv'jazky v galuzi kul'tury 1991–1999 rr. [Tekst]: Dys. ... kand. ist. nauk: 07.00.01 / Lyshko Viktorija Volodymyrivna; Nacional'nyj pedagogichnyj un-t im. M.P. Dragomanova. – K., 2002. – 224 ark.
10. Majna N. Ukraïna i Pol's'ha: vid sentymentiv do pragmatyzmu [Elektronnyj resurs] / N. Majna, O. Palij // Glavred. – 2010. – 6 serpnja. – Rezhym dostupu: <http://ua.glavred.info/print/articles/17048.prn>
11. Mizhnacional'ni vidnosyny i nacional'ni menshyny Ukraïny: stan, perspektivy [Tekst]. – K.: Golov. spec. red. lit. movamy nac. menshyn Ukraïny, 2004. – 384 s.
12. Stril'chuk L.V., Stril'chuk V.V. Instytucijni skladovi ukrai'ns'ko-pol's'kyh humanitarnyh vzajemyn i spivrobitnyctva: monografija / L.V. Stril'chuk, V.V. Stril'chuk. – Luc'k: Volyns'ki starozhytnosti, 2013. – 258 s.
13. Tocenka Zh.M. Spivpracija v galuzi kul'tury jak skladova ukrai'ns'ko-pol's'kyh humanitarnyh vidnosyn: avtoref. dys. ... kand. istor. nauk: spec. 26.00.01 – teorija j istorija kul'tury / Zh.M. Tocenka. – K., 2012. – 16 s.
14. Shkvarec' V. Nimci Pivdenного regionu suchasnoi' ukrai'ns'koï derzhavy //

Pekarchuk V. M., candidate of historical science, associate professor, deputy chief of the theory and history of state and law department Luhansk State University of Internal Affairs named after E.O. Didorenka (Ukraine, Lugansk), vladimirprkr@rambler.ru

Evolution contractual basis for cultural ties, as a factor in the revival and development of culture ethnic minorities: trends 1990–2000–s

The article is based on archival, statistical and analytical developments predecessors examined the role of cultural ties in the revival and development of

culture ethnic minorities and on this basis intensification of ethnic identification, to ensure harmonization of interethnic relations. The literature that includes the problem of the cultural heritage of the Ukrainian people only partially considers the problem of foreign and domestic factors recovery and development culture ethnic minorities.

The features of the return of cultural property, cultural exchange, cross-border cooperation. Investigated problems analyzed from the perspective of promoting the study of political understanding and establishing productive contacts in the spheres of ethnic groups.

Keywords: ethnic minorities, the state and cultural ties, rebirth, contract, foreign policy, culture neighborliness.

Пекарчук В. М., кандидат исторических наук, доцент, заместитель начальника кафедры теории и истории государства и права, Луганский государственный университет внутренних дел им. Э. А. Дидоренко (Украина, Луганск), vladimirprk@rambler.ru

Эволюция основных направлений межкультурного двухстороннего сотрудничества как фактор возрождения и развития культуры этнических меньшинств: тенденции 1990–2000-х годов

На основе архивных, статистических материалов, аналитических работ предшественников рассмотрена роль межгосударственных культурных связей в возрождении и развитии культуры этнических меньшинств и на этой основе активизации этнической идентификации, обеспечения гармонизации межэтнических отношений. Научная литература которая включает проблему культурного наследия украинского народа отчасти рассматривает проблему внешнеполитических и внутриполитических факторов возрождения и развития культуры этнических меньшинств.

Раскрыты особенности дела возвращения культурных ценностей, культурных обменов, развития трансграничного сотрудничества. Исследуемые проблемы анализировались с точки зрения их содействия исследованию политического согласия и налаживания плодотворных контактов в сферах жизнедеятельности этносов.

Ключевые слова: этнические меньшинства, государство, культурные связи, возрождение, договор, внешняя политика, культура, добрососедство.

* * *

УДК 94(477):336.711/.713“1998/1999”

Резнік І. С.

магістр історії, аспірант, Київський національний університет ім. Тараса Шевченка (Україна, Київ), lexh2009@ukr.net

Роль банківської системи України в подоланні соціально-економічної кризи 1998–1999 рр.

Метою статті є вивчення процесу подолання соціально-економічної кризи 1998–1999 рр. в Україні. Досліджуються наступні аспекти проблеми: причини виникнення кризи, її наслідки для української економіки та її вплив на рівень життя населення, роль уряду та банківської системи України у врегулюванні цієї кризи. При написанні статті використовувались наступні методи наукового пізнання: аналіз, синтез, порівняння, системно-структурного аналізу, дедукції, індукції.

Автор дійшов висновку, що соціально-економічна криза 1998–1999 рр. рівною мірою була викликана як наявністю системних проблем в українській економіці, так і неадекватною фінансовою політикою української влади, і відбувалась на тлі погіршення світової фінансової кон'юнктури. Вона зчинила руйнівний вплив на економіку України, спричинила зменшення темпів росту ВВП і значне зниження життєвого рівня населення. Автор вважає, що Національний банк України відіграв вирішальну роль у стабілізації ситуації в країні та створенні умов для подальшого економічного зростання. Дослідження надає цінну інформацію, що допоможе розробити засади майбутньої державної політики і уникнути повторення подібних криз.

Ключові слова: історія України, банківська система, Національний банк України, комерційні банки, криза.

На сучасному етапі розбудови незалежної і суверенної України важливим є переосмислення багатьох проблем нашої історії. Глибокий аналіз становища банківської системи в кінці 1990-х років сприяє пошуку шляхів виходу із складної економічної ситуації, що склалась в Україні після розпаду СРСР і триває до сьогодні. Врахування власного історичного досвіду у взаємовідносинах держави, населення і банківського сектору економіки допоможе уникнути

численних помилок при виробленні та реалізації законів в соціально-економічній сфері.

На нашу думку, зазначена проблема в історичній науці є недостатньо розробленою. Основні дослідники економічної історії України кінця ХХ ст. (І.О. Лютий, Т.П. Вахненко, О.Д. Заруба, І.І. Д'яконова) в своїх працях проаналізували окремі питання теорії і практики функціонування української банківської системи. Але на сьогодні відсутнє комплексне історичне дослідження ролі вітчизняних банків в подоланні кризи 1998–1999 рр. Відповідно, метою даної статті є вирішення цієї проблеми.

Соціально-економічна криза 1998–1999 рр. є своєрідним водорозділом, який позначає межу між періодом становлення банківської системи України та початком етапу її стабілізації і подальшого підйому [1, с. 137]. Період після початку кризи, пов'язаної з фактичним дефолтом у країні, є одним з найтяжчих етапів в історії незалежної України.

Згідно з оцінками експертів, розвиток банківської системи України в умовах фінансово-економічної кризи тривав протягом 1998–2000 рр. Її виникнення було обумовлене низкою факторів, значна частина з яких була пов'язана з недолугою державною фінансово-економічною політикою та прагненням НБУ утримувати стабільний курс національної валюти.

Передвісники майбутньої руйнівної кризи з'явилися ще в 1997 р. Влада продовжувала реалізацію оголошеного в 1996 р. курсу на фінансову стабільність. Протягом року курс долара до гривні був стабільним – 1,9. У травні 1997 р. в Україні був оголошений валютний коридор (до кінця року) для курсу гривні відносно долара з верхньою межею 1,9 (грн./дол.). Курс гривні не викликав занепокоєння населення, адже долар практично не коливався. Народ звик до зовнішнього добробуту і не знав про ті несприятливі процеси, що відбувалися всередині української економіки і готувались до виходу на поверхню. Поступово знижувались ціни на вітчизняні товари, імпорту став переважувати над експортом – дешевше було купити і привезти, наприклад, товари із Німеччини, ніж придбати свої, українські. Державний бюджет наповнювався дуже погано. Щоб залатати бюджетні дірки, уряд став продавати облігації державної позики. З власниками цінних паперів розраховувалися шляхом продажу їм нових облігацій, а загальний борг держави все зростав і зростав. Утримуючи долар, знищуючи власне виробництво і заграючи з облігаціями, уряд на чолі з Валерієм Пустовойтенко повільно, але вірно послаблював вітчизняну економіку. Нетривка основа стабільності почала руйнуватися восени 1997 р. на фоні падіння цін на основний експортний продукт – сталь, краху азійських фінансових ринків, фінансових проблем в Росії, що були першою ластівкою невідворотного дефолту. До останнього Україна була абсолютно неготова.

Ще однією передумовою соціально-економічної кризи 1998–1999 рр. була невдала, абсолютно необґрунтована боргова політика української влади, що зумовлювалась значним дефіцитом державного бюджету, рівень якого у 1992 р. становив 13,8%, а в 1994 р. – 9% ВВП. Окрім цього, до 1996 р. він переважно фінансувався через здійснювану НБУ емісію